

Βίος καὶ πολιτεία

τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν

ΛΕΟΝΤΙΟΥ

ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΜΥΡΟΒΛΪΤΟΥ,

ποῦ διακρίθηκε γιὰ τὴν ἀσκήση καὶ τὴ λαμπρότητα τοῦ βίου του
στὸ Ἁγιώνυμον Ὄρος τοῦ Ἄθωνος,
στὴν Μονὴ ποῦ καλεῖται τοῦ Ἁγίου Διονυσίου.

Εὐλόγησον, πάτερ.

Πολλοὶ εἶναι, πράγματι, οἱ θεοφεγγεῖς καὶ φωτοφόροι ἀστέρες, οἱ ὅποιοι περιαιγάζουν καὶ στολίζουν τοῦ Χριστοῦ τὴν Ἐκκλησία, μὲ βύσσο καὶ πορφύρα τὴν ἐνδύουν πορφύρα, λέγω, ἐκείνην ποῦ ἐγίνε ἀπὸ αἵματα ἀθλητικὰ καὶ ἀπὸ ἀσκητικούς ἀγῶνες. Ὀλοφάνερα ὅλοι βλέπουμε μὲ πόσο πολυάριθμο στράτευμα τοῦ ἐπουρανοῦ βασιλέως εἶναι στολισμένοι ὁ πάνσεπτος τοῦτος ναός· ἀπὸ ἐδῶ χοροὶ δικαίων καὶ προφητῶν, ἀπὸ ἐκεῖ χοροὶ μαρτύρων καὶ ἱεραρχῶν· ἀπὸ ἐδῶ ὁσίων καὶ ὁμολογητῶν, ἀπὸ ἐκεῖ γυναικῶν ὁσίων καὶ ἀθλοφόρων.

Ὅλοι αὐτοὶ οἱ θεοσύλλεκτοι χοροὶ τῶν ἁγίων εἶναι ὁ στολισμὸς καὶ ἡ ὠραιότης τῆς μητέρας μας Ἐκκλησίας· τὰ ἔπαθλα καὶ οἱ ἀγῶνες τους εἶναι ἔργο τῆς γλώσσας καὶ τῶν χειρῶν. Διότι ὅσα οἱ συγγραφεῖς διηγοῦνται γιὰ τοὺς ἁγίους, αὐτὰ ἀγιογραφοῦν καὶ οἱ ζωγράφοι στὶς εἰκόνες καὶ στοὺς ἱεροὺς τοίχους τῶν ἐκκλησιῶν. Ἀλλὰ γιατί διηγοῦνται οἱ συγγραφεῖς καὶ ἀγιογραφοῦν οἱ ζωγράφοι; Ἐχουν τάχα οἱ ἅγιοι ἀνάγκη τῆς διηγήσεως τῶν κατορθωμάτων τους ἢ τῆς ἀγιογραφῆσεως τῆς μορφῆς τους; Κάθε ἄλλο. Διότι, ἀλήθεια, ἔχουν κατοικητήριον τὴν ἄνω Ἱερουσαλήμ, τῆς ὁποίας τὰ τεῖχη εἶναι ζωγραφισμένα στὰ χέρια τοῦ ἀόρατου Πατρὸς, ἐνῶ τὰ κατορθώματά τους τὰ διηγοῦνται οἱ ἄγγελοι. Διότι, πράγματι, τῶν ἀγγέλων ἔφθασαν τὰ τάγματα καὶ τὸν βίον ἐκείνων ζήλησαν ἄμεμπτα.

Γιὰ χάρη μας, λοιπόν, κοπιάζουν οἱ συγγραφεῖς καὶ οἱ ζωγράφοι, γιὰ ν' ἀγιαζόμεστε δηλαδὴ καὶ ἐμεῖς καὶ αὐτοὶ μὲ τὸν ἀσπασμὸ τῶν ἱερῶν εἰκόνων τους· καὶ ἐπὶ πλέον, ἀπὸ ὅσα μαθαίνουμε διαβάζοντας τὰ ἱερὰ βιβλία, ἀλλὰ καὶ ὀλοφάνερα βλέποντάς τα, νὰ παρακινούμεστε στὴ ἀρετὴ καὶ νὰ προσπαθοῦμε, ὅσο μποροῦμε, νὰ μιμηθοῦμε αὐτοὺς τοὺς ἁγίους ἄνδρες.

Ἀλλὰ, κοντὰ σ' αὐτοὺς τοὺς θεολαμπεῖς ἀστέρες τῆς Ἐκκλησίας, λάμπει σήμερα καὶ ἀστράφτει καὶ ἕνας νεοφανὴς ἀστέρας, πραγματικὰ φωτοφόρος καὶ αὐτὸς καὶ ἄδυτος. Θέλεις ὅμως νὰ μάθεις ποιὸς εἶναι; Αὐτὸς εἶναι ὁ ὁσιος πατέρας μας Λεόντιος, ἡ ἀληθινὰ ἀδαμάντινη καὶ γενναία ψυχὴ. Δίκαια ὀνομάσθηκε Λεόντιος ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ, διότι, ὅσο δυνατὸ εἶναι τὸ λιοντάρι στὸ σῶμα, τόσο δυνατὸς καὶ ἰσχυρὸς ἦταν ὁ ὁσιος στὴν ψυχὴ. Καὶ ὅπως ἀκριβῶς ἐκείνο ἄφοβα ὀρμᾷ πάνω σ' ἕνα πλήθος ἀνθρώπων καὶ θανατῶνει ὅσους τυχαίνει νὰ εἶναι ἐκεῖ, ἔτσι καὶ αὐτὸς ὀρμησε ἐναντίον τοῦ πονηροῦ στρατεύματος τῶν δαιμόνων καὶ τελικὰ συνέτριψε ὅλων τὶς κεφαλὰς μὲ τοῦ σταυροῦ τὴ δύναμη.

Ποῦ εἶναι τώρα οἱ ἄθλιοι Λατίνοι, ποῦ λένε ὅτι μᾶς ἐγκατέλειψεν ἡ χάρη τοῦ Θεοῦ;² Νὰ ποῦ, μὲ τὴ θεία χάρη, μέχρι σήμερα καὶ μάρτυρες γίνονται καὶ ὅσοι βρίσκονται. Ἄς κλειστεῖ, λοιπόν, τὸ στόμα τους, διότι ἔμαθε νὰ καταφέρεται ἄδικα κατὰ τοῦ Θεοῦ (πρβλ. Ψαλμ. 74, 6). Ἄς ἐντραποῦμε καὶ ἐμεῖς, ποῦ λέμε πῶς εἶναι ἀδύνατον σήμερα νὰ ἐπιδοθοῦμε σὲ ἀσκητικούς ἀγῶνες. Νὰ ποῦ σήμερα ὁ ὁσιος πατέρας μας Λεόντιος καὶ ἐκείνων τὰ στόματα φράζει καὶ ἐμᾶς κάνει νὰ ἐντραποῦμε. Διότι καὶ αὐτὸς στοὺς ἐσχάτους τούτους καὶ δυστυχεῖς καιροὺς ἔζησε καὶ μὲ αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους, ποῦ ἔζησαν σὲ τούτους τοὺς καιροὺς, συναναστρεφόταν. Αὐτὸς ὅμως ὅλα τὰ ἐγκόσμια καὶ τὸν ἴδιον τὸν κόσμον καταφρόνησε. Σῶμα δυσμεταχείριστο εἶχε καὶ αὐτός, ἀλλὰ μὲ ἀσκητικούς ἀγῶνες τὸ ἐδάμαζε. Τὶς ἴδιες αἰσθήσεις εἶχε, ποῦ ἔχουμε καὶ ἐμεῖς, ἐπάσχιζε ὅμως νὰ τὶς ὑποτάξει στὶς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ.

Αλλά προσέξτε, παρακαλῶ, ἅγιοι πατέρες, γιὰ νὰ ἀκούσετε μὲ συντομία τὸν παρόντα βίο τοῦ ὀσίου πατέρα μας Λεοντίου, ἐπειδὴ μέχρι τώρα μᾶς ἦταν ἄγνωστος. Ξέρω πῶς ἔχετε συνηθίσει ν' ἀκούτε λόγους μακροὺς καὶ ρητορικοὺς καὶ συνταγμένους ἀπὸ ἄνδρες σοφοὺς καὶ ἐπιστήμονες. Ἀλλά, παρακαλῶ, μὴν ἀνησυχεῖτε γι' αὐτό. Διότι, μολονότι δὲν θὰ μπορέσω, ἐξαιτίας τῆς ἀμάθειάς μου, νὰ διηγηθῶ τὸν βίο τοῦ ὀσίου σὲ μορφή λόγου καὶ μὲ ρητορικήν εὐγλωττία, πάντως, μὲ τὴ χάρη τοῦ Θεοῦ, θὰ μπορέσω νὰ τὸν διηγηθῶ μὲ μιὰν ἀπλή μόνο διήγηση. Μὲ αὐτὴ θὰ γίνῃ ὀλοφάνερος, ὅσο εἶναι δυνατόν, ὁ βίος τοῦ ὀσίου, ἀλλὰ θὰ ἐκπληρωθεῖ καὶ ἡ ἐντολὴ τῶν σεβασμίων ἐπιτρόπων τῆς ἱερᾶς ταύτης μονῆς τοῦ ἁγίου Διονυσίου, οἱ ὁποῖοι μὲ ἐπρόσταξαν νὰ μεταφέρω τὸν βίο τοῦ ὀσίου ἀπὸ τὴν ἀρχαϊκὴ ἑλληνικὴ γλῶσσα στὴν ἀπλούστερη.

Αὐτὸς λοιπὸν ὁ ὀσιος πατέρας μας Λεόντιος ἦταν ἀπὸ τὸ περίφημο Ἀνάπλι. Τοῦτο εἶναι ἓνα κάστρο τοῦ Μοριᾶ πολὺ θαυμαστὸ καὶ γιὰ τὰ ἰσχυρὰ τεῖχη, πὺν ἔχει, καὶ γιὰ τὸ λιμάνι, πὺν βρίσκεται μπροστά του, καὶ προπαντὸς γιὰ τὸ ἔδαφός του, πὺν εἶναι πολὺ καρπερὸ καὶ γόνιμο. Σ' αὐτὸ τὸ κάστρο γεννήθηκαν, παλαιότερα καὶ πρόσφατα, πολλοὶ σοφοὶ καὶ ἐνάρετοι ἄνδρες· σ' αὐτὸ τὸ κάστρο γεννήθηκε ὁ θαυμαστὸς ἐκεῖνος Ἀγαμέμων καὶ ἄλλοι σοφοὶ Ἕλληνες, καθὼς καὶ ἀργότερα πολλοὶ ἐνάρετοι καὶ ἅγιοι ἄνθρωποι τῆς πίστεώς μας.

Ἀπὸ αὐτὸ λοιπὸν τὸ ξακουστὸ Ἀνάπλι ἀνέτειλε αὐτὸς ὁ λαμπρὸς σὰν τὸν ἥλιο ἀστέρας, ὁ ὀσιος, λέγω, πατέρας μας Λεόντιος. Ἀλλὰ ποιὸι ἦταν οἱ γονεῖς του, πῶς ὀνομάζονταν, πῶς ἐπολιτεύονταν καὶ ἐζοῦσαν, τοῦτο δὲν τὸ ξέρουμε, ἐπειδὴ ἐξαρχῆς ὁ ὀσιος δὲν τὸ ἐφάνερωσε. Διότι, μόλις χωρίστηκε ἀπ' τὴ μητρικὴ ἀγκαλιά, εὐθὺς ἀγάπησε τὴ μοναχικὴ βιοτὴ καὶ ἄρχισε νὰ διαμένει σὲ ἔρημους καὶ ἥσυχους τόπους, προσπαθώντας νὰ ἐκπληρώσει τὸ εὐαγγελικὸν ἐκεῖνο ρητό, ὅτι «ὅποιος ἀγαπᾷ πατέρα ἢ μητέρα παραπάνω ἀπὸ μένα, δὲν εἶναι ἄξιος γιὰ μαθητῆς μου» (Ματθ. 10, 37). Πλὴν ὁμως εἶναι δυνατόν νὰ καταλάβουμε ἀπὸ τὸν καρπὸ τί ἦταν τὸ δέντρο. Διότι δὲν παίρνει κανεὶς ἀπὸ τὰ ἀγκάθια σῦκα οὔτε ἀπὸ τὰ τριβόλια σταφύλια (πρβλ. Ματθ. 7, 16). Ἐνάρετοι λοιπὸν καὶ φιλόχριστοι καὶ εὐσεβεῖς ὡς πρὸς τὴν πίστη καὶ ἐργάτες τῶν θείων ἐντολῶν ἦταν καὶ οἱ γονεῖς τοῦ ὀσίου.

Ἔτσι λοιπὸν ὁ ὀσιος, ἀφοῦ ἐγκατέλειψε πατέρα καὶ μητέρα, συγγενεῖς καὶ φίλους, εὐθὺς ἐπιδόθηκε σὲ ἀσκητικὸς ἀγῶνες καὶ, μολονότι νέος πολὺ στὰ χρόνια, ἀπέκτησε γεροντικὴ γνώση. Ἀλλὰ ποῖος δὲν θὰ θαυμάσει, ποῖος δὲν θὰ ἀπορήσει, βλέποντας, σὲ τέτοια νεαρὴ ἡλικία, φρονήματα καὶ ἀσκητικὸς ἀγῶνες γέροντα; Μὲ δίκαιο τρόπο πρέπει νὰ ποῦμε καὶ γι' αὐτὸν τὸ σολομώντειο ἐκεῖνο ρητό: τούτη, δηλαδὴ τὴ φρόνηση, «τὴν ἀναζήτησα ἀπὸ τὰ νιάτα μου, γιὰ νὰ τὴν κάνω σύζυγό μου» (Σοφ. Σολ. 8, 2). Τὰ νεανικὰ αὐτὰ χρόνια οἱ τότε συνομήλικοι τοῦ ὀσίου τὰ ξόδευαν, οἱ ἄμυαλοι, σὲ κύβους καὶ χοροὺς καὶ παιχνίδια καὶ ἄλλα ψυχοβλαβῆ πράγματα. Ἐκεῖνος ὁμως, ὁ μακάριος, τὰ ξόδευε σὲ νηστεῖες, σὲ προσευχές, σὲ κακοπάθειες καὶ ταλαιπωρίες τοῦ σώματος, ξέροντας καὶ τοῦτο καλά, ὅτι ὅσο ὁ ἐξωτερικὸς ἄνθρωπος φθείρεται, τόσο ὁ ἐσωτερικὸς ἀνανεώνεται (πρβλ. Β' Κορ. 4, 16).

Ὡ, τί εὐλογημένη πράγματι, καὶ γενναία ψυχὴ! Νύχτα καὶ ἡμέρα δὲν ἔπαυεν ὁ μακάριος, σὰν φιλόπονη μέλισσα, νὰ διαλέγει τὰ ἄνθη τῶν Ἁγίων Γραφῶν καὶ, σὰν διψασμένο ἐλάφι, νὰ τρέχει ὅπου μάθαινε πῶς εὐρίσκετο κανένας ἐνάρετος ἄνθρωπος, γιὰ νὰ διδαχθεῖ ἀπὸ αὐτὸν ὀποιοδήποτε θεάρεστο ἔργο καὶ νὰ τὸ βάλῃ εὐθὺς σὲ ἐφαρμογή, ξέροντας καλά καὶ τοῦτο, ὅτι τὰ θεάρεστα ἔργα, ἀφοῦ τὰ μάθει κανεὶς, πρέπει μὲ προθυμία νὰ τὰ πραγματοποιήσῃ. Καθὼς λέει καὶ ὁ Σολομών, μὴ γίνεσαι ὀκνηρὸς σὲ καλὰ ἔργα (πρβλ. Παρ. 6, 9).

Ὅσο λοιπὸν ἡ περιοχὴ τοῦ Ναυπλίου ἦταν ἥσυχη καὶ ἀτάραχη, ἡσύχαζε ὁ ὀσιος σὲ ἓνα μονόδρομο. Ἀλλὰ ὅταν τὸ 1537, μὲ θεία παραχώρηση, ὁ βασιλιάς τῶν Ἀγαρηνῶν3 ἔστειλε (ἀπὸ τὴ θάλασσα) μεγάλη ἀρμάδα καὶ ἀπὸ τὴ στεριά ἔπαρχο μὲ πολυἀριθμὸ πεζικὸ στράτευμα, γιὰ νὰ πολεμήσῃ τὸ Ἀνάπλι καὶ νὰ τὸ θέσῃ ὑπὸ τὴν ἐξουσία του, τότε ἄφησε τὴν ἡσυχία ὁ ὀσιος καὶ ἔτρεχε ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, συμβουλευόμενος καὶ νουθετώντας τοὺς Χριστιανοὺς νὰ μὴ σηκώσουν ἄρματα ἐναντίον τῶν Ἀγαρηνῶν, διότι μὲ παραχώρηση Θεοῦ θὰ παρεδίδοτο τὸ κάστρο στὰ χέρια τους. Αὐτὸ καὶ ἔγινε τὸ 15404. Ἐκεῖνοι ὁμως, οἱ ταλαίπωροι, μὲ τὴν πίεση τῶν Βενετσιάνων, πὺν ἐξουσίαζαν τότε τὸν τόπο, ἐπῆραν ὅλοι τὰ ὄπλα. Καὶ τελικὰ, μετὰ ἀπὸ φοβερὸ πόλεμο μὲ τοὺς Ἀγαρηνοὺς, ἐνίκηθηκαν. Κυριεύθηκε μάλιστα καὶ τὸ Ἀνάπλι ἀπὸ τὴν ἀρμάδα. Τέτοια σφαγὴ τῶν Χριστιανῶν ἔγινε τότε, πὺν ἀνακατώθηκε ἡ θάλασσα μὲ τὰ αἵματα. Ἔτσι ἐκπληρώθηκε τὸ ρητὸ τοῦ Δαβὶδ: «Ἐχυσαν τὸ αἷμα τους καὶ ἔτρεξε σὰν νερό» (Ψαλμ. 78, 3). Καὶ μετὰ ἀπὸ αὐτὸ οἱ Ἀγα-

ρηνοί, μὴν μπορῶντας νὰ χορτάσουν πίνοντας ἀπὸ τὰ αἵματα τῶν Χριστιανῶν, ἔστρεψαν τὸ θυμὸ τους στὰ ἀψυχα πράγματα. Ἔβαλαν λοιπὸν φωτιὰ σὲ ὅλα τὰ γύρω χωριὰ καὶ ἔκοψαν ἀπὸ τὴ ρίζα ὅλα τὰ καρποφόρα δέντρα. Ἔτσι ἐρήμωσαν ὁλότελα τὸν τόπο. Καὶ καθὼς δὲν ὑπῆρχαν γεωργοὶ νὰ καλλιεργήσουν τὴ γῆ, ἔπεσε πείνα μεγάλη καὶ φοβερή.

Ὁ ὄσιος, μολονότι βρέθηκε ἀνάμεσα σὲ τόσοις αἰμοβόρους λύκους, φυλάχθηκε ἀπὸ τοῦ Θεοῦ τὸ χέρι ἀβλαβῆς καὶ ἀσφαλῆς. Καὶ ἐκπληρώθηκε ἔτσι τὸ ρητό, ποῦ λέει ὁ Δαβίδ: «Θὰ σκεπαστῶ κάτω ἀπὸ τὴ σκέπη τῶν πτερυγῶν σου» (Ψαλμ. 60, 5). Καὶ πάλι ὁ Ἀββακούμ: «Χάθηκαν τὰ πρόβατα καὶ τὰ βόδια ἀπὸ τὰ παχνιά τους· ἐγὼ ὁμως θὰ εὐφρανθῶ ἐλπίζοντας στὸν Κύριο, θὰ χαρῶ γιὰ τὸν σωτήρα μου Θεό» (πρβλ. Ἀβ. 3, 17-18).

Μετὰ ἀπὸ ὅλα αὐτὰ, ὁ ὄσιος, βλέποντας ὅτι ὁλόκληρη ἐκείνη ἢ περιοχὴ εἶχε μολυνθεῖ ἀπὸ τὶς βδελυρῆς πράξεις τῶν Ἀγαρηνῶν καὶ δὲν ὑπῆρχε, σύμφωνα μὲ τὸν προφητικὸ λόγον (πρβλ. Ψαλμ. 73, 7-8 καὶ 78,1), τόπος καθαρὸς, γιὰ νὰ προσεύχεται καὶ νὰ παίρνει χάρη καὶ ἔλεος ἀπὸ τὸν Θεό, καὶ προπαντὸς φέρνοντας στὸ νοῦ του τὸ ρητὸ ἐκεῖνο, ὅτι δὲν εἶναι ἐπιτρεπτό νὰ ψάλλει κανεὶς τὴν ᾠδὴ τοῦ Κυρίου σὲ χώρα μολυσμένη (πρβλ. Ψαλμ. 136, 4), ἐκίνησε καὶ ἦλθε ἐδῶ στὸ Ἅγιον Ὄρος, ποῦ εἶναι τὸ μόνο καταφύγιον καὶ τὸ ἀσφαλὲς λιμάνι ὧν θέλουν νὰ σωθοῦν ἀπὸ τὴ ζάλη τῶν πειρασμῶν, τὸ μόνο ἀγιώνυμο οὐσιαστικὰ καὶ ὀνομαστικὰ.

Καὶ καθὼς ὁ ὄσιος ἐσυλλογίζετο ποῦ θὰ ἔβρισκε κανέναν ἡσυχον τόπον γιὰ νὰ κατοικήσει, ὁδηγήθηκε ἀπὸ τὴ θεία πρόνοια καὶ ἦλθε στὸ πανέμορφο τοῦτο καὶ σεβάσμιο μοναστήρι μας τοῦ ἁγίου Διονυσίου, τὸ ὁποῖο ἀγάπησε ὑπερβολικὰ, ἀφ' ἑνὸς γιὰ τὴν τραχύτητα τῆς τοποθεσίας του, καὶ ἐπομένως τὴν καταλληλότητά του γιὰ ἄσκηση, καὶ ἀφ' ἑτέρου ἐπειδὴ ὑπῆρχαν σ' αὐτὸ καὶ ζωντανὰ ὑποδείγματα ἀρετῆς. Βλέποντας λοιπὸν τοὺς τότε ἀδελφούς, ὅλους χαρισματούχους καὶ μὲ κάθε ἀρετὴ στολισμένους, ἀλλὰ καὶ φιλόξενους καὶ ἐλεήμονες, τοὺς παρεκάλεσε νὰ τὸν δεχθοῦν στὴ συνοδεία τους. Καὶ ἐκεῖνοι, βλέποντάς τον νὰ εἶναι καὶ αὐτὸς ἐνάρετος καὶ πρόθυμος σὲ ἀσκητικὸς ἀγῶνες, τὸν δέχθηκαν μὲ πολλὴ χαρὰ. Σὲ λίγες ἡμέρες μάλιστα τὸν ἔκαναν τέλειον μοναχό, δηλαδὴ μεγαλόσχημο.

Ποῖος ὁμως μπορεῖ νὰ διηγηθεῖ μὲ κάθε λεπτομέρεια τοὺς κατοπινούς ἀσκητικὸς ἀγῶνες τοῦ ὁσίου; Ἄν τυχὸν ζοῦσε ἀσκητικὰ ὅταν ἦταν ἀκόμα στὸν κόσμον, πόσο τάχα θὰ ἀγωνιζόταν ἀπὸ τότε ποῦ ἔλαβε τὸ μεγάλο καὶ ἀγγελικὸ σχῆμα, ἔχοντας μπροστὰ του καὶ ζωντανὰ ὑποδείγματα ἀρετῆς!

Δὲν ξέρω τί νὰ κάνω, ὁ δύστηχος. Νὰ ἀρχίσω πάλι τὴ διήγηση; Ὅμως φοβοῦμαι τὴν ἀδυναμία τῆς ἀμάθειάς μου, ἐπειδὴ δὲν φτάνει γιὰ νὰ περιγράψω μὲ λεπτομέρειες τὰ ἀγωνίσματα τοῦ θείου τούτου ἀνδρα. Νὰ σιωπήσω; Ἀλλὰ θεωρῶ ζημιὰ μεγάλη τὸ νὰ ναυαγήσω καταμεσῆς σ' ἕνα τέτοιο βαθύτατο πέλαγος. Τί νὰ κάνω λοιπὸν; Θὰ κάνω μᾶλλον ὅ,τι καὶ ἐκεῖνοι ποῦ εἶναι ἄμαθοι στὴ θάλασσα. Ὅταν εἶναι γαλήνη, μπαίνουν σὲ ἕνα καῖκι καὶ, πλέοντας γιὰ τὸ γιὰ τὸ μὲ τὰ κουπιά, καλύπτουν ἀρκετὰ μεγάλη ἀπόσταση. Ἔτσι καὶ ἐγὼ πάλι μὲ μιὰ καὶ μόνη ἀπλή καὶ σύντομη διήγηση θὰ περάσω τοῦτο τὸ μεγάλο καὶ βαθύτατο πέλαγος. Θὰ διηγηθῶ δηλαδὴ, ὅσο εἶναι δυνατόν, τὸ μέγεθος τῶν ἀσκητικῶν ἀγῶνων τοῦ ὁσίου.

Λοιπὸν, ὀσιότατοι πατέρες, ὅλοι ἀνεξαιρέτως οἱ φιλόσοφοι ἀποφαίνονται, ὅτι πέντε δυνάμεις ἔχει ἡ ψυχὴ· νοῦν, διάνοια, δόξα (γνώμη), φαντασία καὶ αἴσθησις. Καὶ τὸ σῶμα πάλι ἔχει ἄλλες πέντε αἰσθήσεις· ὄραση, ἀκοή, γεύση, ὄσφρηση καὶ ἀφή5. Καὶ ὁ νοῦς εἶναι τὸ καθαρότατον μέρος τῆς ψυχῆς, ποῦ εὐθὺς καὶ ἀμέσως ἐννοεῖ καὶ καταλαβαίνει ὅ,τι εἶναι δυνατόν νὰ νοηθεῖ. Διάνοια εἶναι (ἢ δυνάμη τῆς ψυχῆς) ποῦ δὲν κατανοεῖ εὐθὺς τὰ πράγματα· ἀλλ' ἀφοῦ γιὰ ἀρκετὴ ὥρα συλλογιστεῖ καὶ ξανασυλλογιστεῖ, ὕστερα κατανοεῖ ἐκεῖνο ποῦ θέλει νὰ κατανοήσῃ. Ἡ δόξα (γνώμη) πάλι εἶναι δύο εἰδῶν· εἶναι μὲ κρίση, εἶναι καὶ χωρὶς κρίση. Δόξα (γνώμη) χωρὶς κρίση εἶναι λ.χ. ὅταν πιστεύω καὶ φρονῶ ὅτι τὸ πῦρ τοῦ ἄδη εἶναι ἄσβεστο, δὲν ξέρω ὁμως τὸ γιατί. Δόξα (γνώμη) μὲ κρίση εἶναι ὅταν πιστεύω ὅτι τὸ πῦρ ἐκεῖνο εἶναι ἄσβεστο, ἐπειδὴ, ὅσοι ἀμαρτάνουν καὶ δὲν μετανοοῦν, αἰώνια θ' ἀμάρταναν, ἂν τυχὸν δὲν πέθαιναν ποτέ. Αἴσθησις πάλι εἶναι μιὰ μερικὴ γνώση, λ.χ. ὅταν δῶ ἕνα ἱαματικὸ βότανο, ὕστερα ὅσες φορὲς καὶ ἂν τὸ ἀναζητήσω, τὸ ἀναγνωρίζω. Ἡ φαντασία, τέλος, εἶναι καὶ αὐτὴ μιὰ μερικὴ γνώση, μὲ τὴν ὁποία φέρνω στὸ νοῦ μου καὶ θυμᾶμαι ἕναν ἄνθρωπον ποῦ εἶδα στὴ Σμύρνη ἢ στὴ Θεσσαλονίκη ἢ στὴν Πόλη. Αὐτὲς λοιπὸν εἶναι οἱ ψυχικὲς δυνάμεις.

Πρώτη σωματική αίσθηση πάλι είναι ή όραση, πού διακρίνει τὰ χρώματα, τὸ ἄσπρο καὶ τὸ μαῦρο, τὸ κίτρινο καὶ τὸ πράσινο καὶ ἄλλα σὰν καὶ αὐτά. Ἡ ἀκοή εἶναι πού διακρίνει τοὺς χτύπους καὶ τὶς φωνές, τὶς δυνατὲς καὶ τὶς χαμηλές. Ἡ ὄσφρηση διακρίνει τὶς ποιότητες τῶν ὀσμῶν, ποιῆς εἶναι δριμύτερες καὶ ποιῆς ἡπιότερες. Ἡ γεύση εἶναι πού διακρίνει τὸ γλυκό, τὸ πικρὸ καὶ ἄλλα σὰν καὶ αὐτά. Ἡ ἀφή, τέλος, εἶναι πού διακρίνει τὸ θερμὸ καὶ τὸ ψυχρὸ, τὸ στερεὸ καὶ τὸ ὑγρὸ. Αὐτὲς λοιπὸν εἶναι καὶ οἱ ἐνέργειες τῶν πέντε αἰσθήσεων τοῦ σώματος.

Ἔλα αὐτά, πού ἀνέφερα, ὀσιότατοι πατέρες, πρέπει νὰ εἶναι ὑποταγμένα στὸ καθαρὸτατο ἐκεῖνο μέρος τῆς ψυχῆς, δηλαδὴ στὸ νοῦν, ὁ ὁποῖος, γιὰ νὰ τὰ ἐξουσιάζει, πρέπει νὰ εἶναι καθαρὸς καὶ ἀθόλωτος. Καὶ ἂν τυχὸν δὲν εἶναι εὐθύς, ὅλες αὐτὲς οἱ αἰσθήσεις, πού εἶπαμε, θὰ τὸν παρασύρουν στὸ θέλημά τους καὶ τελικὰ θὰ τὸν ἀχρηστεύσουν ἐντελῶς. Ἡ μήπως δὲν ξέρετε, ὀσιότατοι πατέρες, πόσα κακὰ προξενοῦν αὐτὲς οἱ αἰσθήσεις; Ἐγὼ παραλείπω τώρα νὰ πῶ, πόσα κακὰ προξενοῦν ἡ φαντασία καὶ ἡ ἄλογη δόξα, καὶ ἀναφέρω ὅσα κακὰ προξενοῦν οἱ αἰσθήσεις τοῦ σώματος, οἱ ὁποῖες, ὅπως ἀκριβῶς τὸ ἀχαλίνωτο ἄλογο πάει τὸν ἀφέντη του ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, ἔτσι καὶ αὐτὲς γυρίζουν τὸν νοῦ ἐδῶ καὶ ἐκεῖ. Λοιπὸν, π.χ., ἐτοῦτος κοίταξε πονηρὰ καὶ πληγώθηκε πικρὰ· ἐκεῖνος ἄκουσε πονηρὰ καὶ ἔπεσε σὲ μεγάλο κακό· ἄλλος πάλι, μύρα καὶ ἄνθη θηλυπρεπῆ μυρίζοντας, ξύπνησε τὶς ἀκοίμητες ὀρμὲς τοῦ σώματος· ἄλλος πάλι, ἱκανοποιώντας τὴν γεύση του, βυθίστηκε στὰ τρομερὰ κύματα τῶν ἀγρίων παθῶν· καὶ ἄλλος, ἀσυγκράτητα ἔχοντας τὰ χέρια του, ἔκανε πράξεις ἀξίες πολλῶν δακρῶν καὶ στεναγμῶν.

Καταλάβετε τώρα, ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, πόσο μεγάλος καὶ φοβερὸς εἶναι ὁ πόλεμος ἀνάμεσα στὸ πνεῦμα καὶ τὴν σάρκα, δηλαδὴ ἀνάμεσα στὸν νοῦ τῆς ψυχῆς μας καὶ στὸ σῶμα· μεγάλος εἶναι, πράγματι, καὶ ὑπερβολικὸς. Διότι ἡ ψυχὴ, καθὼς εἶναι αὔλη, ζητεῖ τὰ αὔλα καὶ οὐράνια. Καὶ σὰν βασίλισσα προχειρισμένη ἀπὸ τὸν Θεό, ζητᾷ πάντοτε νὰ ἐξουσιάζει αὐτὲς τὶς αἰσθήσεις πού εἶπαμε. Οἱ σωματικὲς ὁμως αἰσθήσεις, μὲ τὴν ἄλογη κρίση καὶ φαντασία, ἐπιζητοῦν τὸ ἐντελῶς ἀντίθετο, δηλαδὴ νὰ παρασύρουν καὶ νὰ κατεβάξουν αὐτὴ τὴν ψυχὴ στὶς ἄλογες ὀρέξεις καὶ ἐπιθυμίες τους. Τώρα, πόσος ἀγῶνας καὶ κόπος χρειάζεται, γιὰ νὰ καθαρίσει κανεὶς τὸν νοῦ τῆς ψυχῆς του καὶ ν' ἀποκτήσει ἔτσι τὴν δυνατότητα νὰ ὑποτάξει αὐτὲς τὶς αἰσθήσεις, πού ἀνέφερα, στὴν ἐξουσία του καὶ νὰ κάνει ἐκεῖνο πού θέλει ὁ ἴδιος καὶ ὄχι ἐκεῖνο πού θέλουν οἱ αἰσθήσεις; Πολλοὺς καὶ ὑπερβολικοὺς ἀγῶνες χρειάζεται, ἀλήθεια, ἀφοῦ ἕνας καὶ μόνος νοῦς πρέπει νὰ πολεμήσει μὲ τόσες αἰσθήσεις.

Ὁ ὄσιος πατέρας μας Λεόντιος τώρα, πού βρῆκε τὴ δύναμη καὶ φύλαξε τὸν νοῦ τῆς ψυχῆς του τόσο καθαρὸ, ὥστε ὑπέταξε στὴν ἐξουσία τῆς ψυχῆς του τὶς παραπάνω αἰσθήσεις, πόσο ἀγωνίστηκε; Πόσο κοπίασε; Πόσο νήστεψε; Πόσες ὀλονύκτιες προσευχὲς ἔκανε; Πόσο στέναξε; Πόσα δάκρυα ἔχυσε; Πόση θλίψη δοκίμασε; Πόση ταπείνωση, ὑπομονὴ καὶ καρτεριά εἶχε, ὥστε νὰ ὑποτάξει τὶς παραπάνω αὐτὲς αἰσθήσεις στὴν ἐξουσία τῆς ψυχῆς του καὶ νὰ ἐτοιμαστῆ ἔτσι γιὰ τὴν ἐκπλήρωση τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ;

Ἔλα αὐτὰ βέβαια πού εἶπαμε τὰ χρησιμοποιοῦσε σὰν ὄπλα ὁ ὄσιος ἐναντίον τοῦ σώματος. Διότι μὲ ἄλλον τρόπο δὲν μπορεῖ νὰ νικήσει κανεὶς αὐτὲς τὶς αἰσθήσεις, παρὰ μόνον μὲ αὐτὰ πού ἀναφέραμε. Μεγάλοι λοιπὸν καὶ ὑπερβολικοὶ ἦταν οἱ ἀγῶνες τοῦ ὀσίου καὶ τὰ κατορθώματα. Καὶ τοῦτο μποροῦμε νὰ τὸ καταλάβουμε μὲ αὐτὸ πού τώρα θὰ πούμε: Ἐξῆντα χρόνια ἔζησε σ' αὐτὸ τὸ ἱερὸ μοναστήρι τοῦ ἁγίου Διονυσίου, καὶ μιὰ φορὰ μόνον μπῆκε, ὅπως καὶ μιὰ φορὰ πάλι μόνον, βγήκε, τὸν ἔβγαλαν δηλαδὴ, ὅταν ἀναχώρησε γιὰ τὸν Κύριο. Σ' αὐτὸ τὸ κατόρθωμα, εἶναι ἀλήθεια, πολλοὶ καὶ ἀπὸ τοὺς παλαιοὺς πατέρες προσπάθησαν νὰ φθάσουν, λίγοι ὁμως τὸ κατόρθωσαν. Πόσος ἀγῶνας εἶναι τοῦτο, ἐξῆντα ὀλόκληρα χρόνια νὰ μὴ βγεῖ καθόλου, γιὰ λίγο ἔστω, ἔξω ἀπὸ τὴν πύλη τῆς μονῆς! Μεγάλον ἀγώνισμα εἶναι, πράγματι, καὶ δυσκολοκατόρθωτο, καθὼς φαίνεται σὲ πολλὰς διηγήσεις τῶν ἀσκητικῶν ἀγῶνων.

Ἀφοῦ λοιπὸν τόσο πολὺ ἀγωνίστηκε ὁ ὄσιος, ἔγινε βέβαια κατοικητήριον κάθε ἀρετῆς. Διότι ἡ καθαρὸτητα τοῦ νοῦ εἶναι ἡ ἀληθινὴ μητέρα τῶν ἀρετῶν. Μὲ τὸν καθαρὸ νοῦ ὑμνεῖται καὶ δοξάζεται ὁ Θεός. Ἔτσι ὁ ἄνθρωπος γίνεται νοῦς πού βλέπει τὸν Θεό, ὅπως λέει ὁ μελωδός.

Τώρα, ποιὸς δὲν θὰ ἐπαινέσει, ποιὸς δὲν θὰ ἐγκωμιάσει τὸν ὄσιο πατέρα μας Λεόντιο, πού, μόνος αὐτὸς ἢ μὲ λίγους ἄλλους ἀκόμα, φάνηκε στοὺς ἔσχατους τούτους καιροὺς λαμπρὸς νικητὴς καὶ ἀριστος τροπαιοῦχος; Διότι τὶς αἰσθήσεις τοῦ σώματος ἀφ' ἑνός, μαζὶ μὲ τὸ ἴδιο τὸ σῶμα, ὑπέταξε ὀλοκληρωτικὰ στὶς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν μακάριαν ψυχὴν του ἀφ' ἑτέρου στόλισε μὲ ὅλα τὰ κάλλη τῶν ἀρετῶν. Καὶ

τελικά, αρματωμένος με τόσα φλογισμένα βέλη, που κατασκεύασε με τους ασκητικούς αγώνες, κατετρόπωσε τον πονηρό διάβολο, που πάντοτε μᾶς βάζει σε πειρασμό με τις παραπάνω αισθήσεις, που είπαμε, με τις οποίες τόλμησε να πειράξει, ο μιαιρός, μέχρι και αυτόν τον δεσπότη Χριστό, όταν νήστεψε στο ὄρος σαράντα ἡμέρες (βλ. Ματθ. 4, 1-11. Μάρκ. 1, 12-13. Λουκ. 4, 1-13). Θυμᾶστε καλά ὅλοι τί τοῦ ἔλεγε: «Πές νὰ γίνουν αὐτές οἱ πέτρες ψωμιά», δηλαδή, Φτάνει ἡ ὑπερβολικὴ νηστεία που ἔκανες ὡς τώρα, ἱκανοποίησε πιά τὴ γεύση σου. Κοίταξε τούτα τὰ βασίλεια καὶ ἐπιθύμησέ τα. Ἀνέβαστο πρὸ ψηλὸ μέρος τοῦ Ναοῦ καὶ πέσε κάτω, μὲ ἄλλα λόγια, γίνε ὑπερήφανος καὶ κενόδοξος.

Ἐμπρὸς λοιπόν, ἀδελφοί, ἄς ἐπαινέσουμε τὸν ὄσιο πατέρα μας Λεόντιο, λέγοντας: Χαῖρε, πατέρα μας Λεόντιε, ἡ χρυσάκτινη καὶ φωτεινὴ λαμπάδα, που διέλυσε τὸ σκοτάδι τῶν ἔσχατων τούτων καιρῶν, τὸ νοητὸ χελιδόνι, που ἔκανε νὰ ἀνατείλει ἡ σωτήρια γιὰ μᾶς ἀνοιξη. (Χαῖρε,) τὸ περίφημο καὶ περιδοξοστοὺς δυστυχεῖς καιροὺς μας ἄκουσμα, ἡ ἀδιάλειπτη γιὰ μᾶς ἱκεσία στὸν Θεό, τὸ λαμπρὸ κόσμημα τῆς ἱερᾶς αὐτῆς μονῆς καὶ τὸ ξακουστὸ σεμνολόγημα ὅλου τοῦ κόσμου.

Μοῦ φαίνεται ὅμως ὅτι ἔφθασα στὴν ἀκροθαλασσιά, ἐνῶ βρίσκομαι ἀκόμα στὸ βαθύτατο πέλαγος. Ἀλλὰ τί νὰ κάνω; Πῶς μπορῶ μὲ σάρκινη γλώσσα νὰ διηγηθῶ τις ἀρετὲς τούτου τοῦ ἐπίγειου ἀνθρώπου καὶ οὐράνιου ἀγγέλου; Σκοτίστηκε ὁ νοῦς μου. Κόλλησε ἡ γλώσσα μου.

Ἔρετε τί κάνουν οἱ δειλοὶ στρατιῶτες, ὅταν πλησιάσουν κοντὰ στοὺς ἐχθρούς; Ρίχνουν ἀμέσως κάτω τὰ ὅπλα καὶ παριστάνουν τοὺς δούλους· τρέχουν δηλαδή ἐδῶ καὶ ἐκεῖ σὲ ἄλλες ὑπηρεσίες, ἀλλὰ δὲν τολμοῦν ποτὲ νὰ σταθοῦν ἀντιμέτωποι στοὺς ἐχθρούς. Ἔτσι θὰ κάνω καὶ ἐγώ· ἀφήνω πάλι ὅσα ξεπερνοῦν τὴ δύναμή μου καὶ ἀρχίζω τὴ διήγηση ὅσων εἶναι δυνατὸν νὰ διηγηθῶ μὲ τὴν ἀδυναμία μου.

Προσέξτε λοιπόν, ὀσιότατοι πατέρες, γιὰ νὰ ἀκούσετε καὶ ἄλλα λίγα ἀκόμα, ὥστε νὰ δώσουμε ἔτσι τέλος στὴ διήγηση. Θυμᾶστε λοιπόν ὅλοι σὲ ποῖο μέρος τῆς διηγήσεως διακόπηκε ὁ λόγος· ἐκεῖ δηλαδή που ἀποδείχθηκε, ὅτι ὁ ὀσιος ἔγινε κατοικητήριον κάθε ἀρετῆς. Ἀπὸ ἐκεῖ λοιπόν ἄς ξαναπιᾶσουμε τὴ διήγηση.

Ἔτσι λοιπόν ὁ ὀσιος, σηκώνοντας καθημερινὰ στοὺς ὤμους του τὸν ἀπαλὸ ζυγὸ τοῦ Κυρίου (πρβλ. Ματθ. 11, 30) καὶ δαμάζοντας τὸ σῶμα του μὲ πολλοὺς ασκητικούς αγώνες, τὸ ἔκανε ἀνάερο καὶ ἐλαφρὸ καὶ ἐλεύθερο ἀπὸ κάθε σωματικὴ ἐπιθυμία. Καὶ βλέποντας ὁ μακάριος ὅτι, μὲ τὴ χάρι τοῦ Θεοῦ, θὰ ἔφθανε στὸ γαλήνιο λιμάνι τῆς πραγματικῆς καὶ ἀληθινῆς ζωῆς, γέμισε πνευματικὴ ἀγαλλίαση. Μὲ ταπεινὴ καρδιὰ λοιπόν νύχτα καὶ μέρα κραύγαζε στὸν Κύριο, λέγοντας: Δόξα σ' Ἐσένα, οὐράνιε Βασιλεῦ! Δόξα σ' Ἐσένα, Θεὲ πολυεύσπλαχνε! Δόξα σ' Ἐσένα, που μὲ τρία πρόσωπα προσκυνεῖσαι καὶ συνάμα μὲ τὴ μία οὐσία δοξάζεσαι! Ἄς εἶναι τὸ Ὄνομά Σου στοὺς αἰῶνες δοξασμένο, διότι σπλαχνίζεσαι τὴν ἀδυναμία μου καὶ δὲν μὲ ἀφήνεις νὰ γίνω περίγελος καὶ παίγνιον τῶν ἐχθρῶν μου· ἀλλὰ καὶ στὸ ἔξῃς, Δέσποτα, ἄς μὲ σκεπάσει τὸ χέρι Σου καὶ ἄς ἔλθει ἐπάνω μου τὸ ἔλεός Σου, διότι εἶμαι ἀνθρώπος καὶ φοβᾶμαι (μήπως μοῦ συμβεῖ κανένα κακό) στὸ ὑπόλοιπο τῆς ζωῆς μου.

Αὐτὰ ἐκραύγαζε ὁ ὀσιος καθημερινὰ στὸν Κύριο. Καὶ ὁ Κύριος ἄκουσε τὴ δέησή του· διότι κάνει τὸ θέλημα ἐκείνων που τὸν φοβοῦνται καὶ εἰσακούει τὴ δέησή τους (πρβλ. Ψαλμ. 144, 19). Πλουσιόδωρος λοιπόν καθὼς εἶναι ὁ Κύριος, μαζὶ μὲ ἐκεῖνα που ἐζητοῦσε ὁ ὀσιος, τοῦ χάρισε καὶ ἄλλα πολὺ ἀνώτερα χαρίσματα· τοῦ χάρισε δηλαδή πνεῦμα σοφίας, πνεῦμα συνέσεως (πρβλ. Ἦσ. 11, 2), πνεῦμα πραότητος, πνεῦμα ἀγιασμοῦ, πνεῦμα διοράσεως, τὸ ὁποῖο ἀκριβῶς τοῦ ἐδόθη ὡς ἀρραβῶνας τῶν μελλόντων ἀγαθῶν.

Ἔτσι, μεστὸς πιά ὁ ἅγιος καὶ ἀπὸ αὐτὰ τὰ θεῖα χαρίσματα, προέβλεπε σαφέστατα τοὺς διαλογισμοὺς καὶ τίς πράξεις ὅσων τὸν πλησίαζαν. Καὶ ἐκεῖνοι, μαθαίνοντας ἀπὸ τὸν ὄσιο τὰ ἀπόκρυφα τῆς καρδιάς τους, ἐπρόκοπταν στὴν ἄσκηση. Καὶ πολλοὶ ἀπὸ αὐτοὺς σώθηκαν. Ἄλλοι πάλι, που ἐπιζητοῦσαν τιμὲς καὶ δόξες, ἀφοῦ ἔμαθαν ἀπὸ τὸν ὄσιο τοὺς ψυχικὸς καὶ σωματικὸς κινδύνους, που ἔμελλαν νὰ τοὺς ἀκολουθήσουν, ἔμεναν στὴ θέση που εὐρίσκονταν καὶ ἔπαυαν πιά νὰ ζητοῦν μάταιες καὶ ψεύτικες δόξες μὲ κινδύνους. Ἀλλὰ καὶ στὸν ἱερὸ Σταυράκι, σκευοφύλακα τοῦ Ναυπλίου καὶ φίλο του, προεμήνυσε μὲ ἓνα μοναχὸ τῆς μονῆς αὐτῆς, ὅτι τὸν ἐπόμενο χρόνο θὰ ἀναχωροῦσε γιὰ τὸν Κύριο, καὶ ἔτσι ὀφείλε νὰ ἐτοιμαστῆ γιὰ τὸν θάνατό του.

Μὲ τόσες λοιπὸν ἀρετὲς καὶ πνευματικὰ χαρίσματα στολισμένος ὁ ὄσιος, ἔγινε πλήρης ἡμερῶν καὶ ἔφθασε σὲ καλὰ γεράματα. Γί' αὐτό, ἐπειδὴ προεγνώρισε, ὁ μακάριος, ὅτι ἔφτασε ὁ καιρὸς τῆς τελειώσεώς του, ἔμεινε κλεισμένος στὸ κελλί του ἀρκετὲς ἡμέρες, κάνοντας προσευχή. Τὴν Κυριακὴ ἦλθε στὸ Καθολικὸ καὶ μετέλαβε τὰ ἄχραντα Μυστήρια. Ὑστερα βγῆκε ἀπὸ τὴν ἐκκλησία, κάθισε στὸ συνοδικὸ μὲ τοὺς ὑπολοίπους πατέρες καὶ μίλησε μαζί τους ἀρκετὴ ὥρα γιὰ τὴν ὠφέλεια τῆς ψυχῆς. Μετὰ σηκώθηκε καὶ ἔβαλε μετάνοια σὲ ὅλους τοὺς ἀδελφούς, ζητώντας τους νὰ τὸν συγχωρήσουν, ἂν τοὺς ἔφταιξε σὲ κάτι ὡς ἄνθρωπος. Καὶ τέλος, τοὺς παρακαλοῦσε νὰ προσεύχονται γί' αὐτὸν στὸν Κύριο, ὥστε νὰ παραλάβει εἰρηνικὰ τὸ πνεῦμα του. Ἔτσι ἦρθε στὸ κελλί του. Καὶ ἀμέσως τὸν ἔπιασε πυρετός. Μόλις τὸ ἔμαθαν οἱ ἀδελφοί, ἦλθαν νὰ τὸν ἐπισκεφθοῦν καὶ ἄρχισαν νὰ τὸν παρακαλοῦν νὰ χρησιμοποίησει κανένα ἰατρικὸ βότανο γιὰ τὴν θέρμη. Ὁ ὄσιος ὁμως τοὺς εἶπε, ὅτι δὲν χρειαζόταν ἰατρικὸ ἀλλὰ μᾶλλον προσευχή.

Ἀκόμα μιὰ μέρα πέρασε. Καὶ ἐκεῖ πού συνομιλοῦσε μὲ τοὺς ἀδελφούς, στίς 16 Μαρτίου, παρέδωσε τὸ πνεῦμα του στὰ χέρια τοῦ Θεοῦ. Ὀγδόντα πέντε χρόνια ἔζησε, τὰ ἐξῆντα ἐδῶ, στὸ μοναστήρι τοῦ ἁγίου Διονυσίου, καὶ τὰ εἴκοσι πέντε στὴν πατρίδα του. Καὶ εἶχαν περάσει ἀπὸ τὴ γέννηση τοῦ Χριστοῦ 1605 χρόνια.

Οἱ ἀδελφοί, ἀφοῦ ἐκήδευσαν μὲ σεβασμὸ τὸ χαριτόβρυτο ἐκεῖνο σῶμα τοῦ ἁγίου καὶ ἐτέλεσαν ὅσα συνηθίζονται στοὺς νεκρούς, τὸ ἔθαψαν στὴ γῆ, σύμφωνα μὲ τὸ γραφικὸ, «χῶμα εἶσαι καὶ στὸ χῶμα θὰ καταλήξεις» (Γεν. 3, 19). Ἀφοῦ λοιπὸν ἐνταφιάσθηκε τὸ αἰοίδιμο ἐκεῖνο σῶμα στὸ κοιμητήρι, ὅπου θάβονται καὶ οἱ ἄλλοι πατέρες, γύρισαν οἱ ἀδελφοί στὰ κελλιά τους καταλυπημένοι καὶ ἔχοντας τὰ μάτια γεμάτα δάκρυα. Διότι ὅλοι τὸν ἀγαποῦσαν καὶ τὸν εὐλαβοῦντο ὡς πνευματικὸ τους πατέρα. Προπάντων οἱ μαθητὲς τοῦ ὀσίου μῆτε καὶ νὰ ζοῦν ἀκόμα δὲν ἠθελαν χωρισμένοι ἀπὸ τέτοιον θεοφόρο πατέρα. Ἐθλίβοντο, ἐθρηνοῦσαν περισσότερο ἀπὸ τοὺς ἄλλους, διότι δὲν ἐγνώριζαν ὅτι σὲ λίγο καιρὸ ἡ λύπη τους θὰ μετεβάλλετο σὲ χαρὰ καὶ τὰ δάκρυα σὲ θάμβος, καθὼς λέει ὁ προφήτης Δαβὶδ, «Τὸ βράδυ μένει μαζί μας τὸ κλάμα καὶ τὸ πρωὶ μᾶς βρίσκει ἀγαλλίαση» (Ψαλμ. 29, 6).

Ἀλλὰ προσέξτε νὰ ἀκούσετε καὶ ὅσα ἀπομένουν ἀπὸ τὴ διήγηση, καὶ ἔτσι νὰ βγοῦμε σήμερα ἀπὸ τὸν πάνσεπτο τοῦτο ναὸ χαρούμενοι καὶ δοξάζοντας τὸν Θεό, πού δοξάζει τοὺς ἁγίους Του.

Ἀφοῦ λοιπὸν πέρασαν ἕξι μῆνες ἀπὸ τὸν θάνατο τοῦ ὀσίου, πέθανε ἓνας ἀδελφὸς καὶ ἀναχώρησε γιὰ τὸν Κύριο. Ἔτσι, ἦλθαν στὸ κοιμητήρι μερικοὶ ἀδελφοί, γιὰ νὰ ἀνοίξουν κανένα μνήμα καὶ νὰ ἐνταφιασθεῖ ὁ νεκρός. Ἐνῶ ὁμως ἠθελαν νὰ ἀνοίξουν κάποιο ἄλλο παλαιότερο μνήμα ὦ, τί θαῦμα! ἄρχισαν νὰ ἀνοίγουν τὸ μνήμα τοῦ ὀσίου. Καὶ αὐτὸ ἦταν ἔργο τῆς θείας πρόνοιας, πού ἠθελε στοὺς ἔσχατους τούτους καιροὺς νὰ δείξει πῶς ἀπὸ τὰ σώματα τῶν ἁγίων ἀναβλύζουν μύρα καὶ πῶς ὅστὰ ἄσαρκα θεραπεύουν.

Ἀνοίχθηκε τὸ μνήμα, καὶ νά, θαῦμα παράδοξο, θαῦμα, πού, στοὺς ἔσχατους τούτους καιροὺς, φαίνεται σὲ πολλοὺς ἀπίστευτο: Νά, βλέπουν μὲ τὰ μάτια τους οἱ ἀδελφοί νὰ ἀναβλύζει ἅγιο μύρο ἀπὸ κάθε σημεῖο τοῦ ὀσιακοῦ ἐκείνου σώματος! Ἐτρεξαν λοιπὸν μὲ βιασύνη καὶ τὸ ἀνήγγειλαν καὶ στοὺς ἄλλους.

Μόλις εἶδαν καὶ ἐκεῖνοι τὸ παράδοξο τοῦτο θαῦμα, δηλαδὴ τὴν πηγὴ ἐκείνη τοῦ μύρου, πού ἀνέβλυζε ἀπὸ τὸ σῶμα τοῦ ὀσίου, ἔμειναν ὅλοι ἐκστατικοὶ καὶ ἄφωνοι γιὰ πολλὴ ὥρα ἀπὸ τὴ χαρὰ καὶ τὸν θαυμασμό. Ἀλλὰ ἐπειδὴ ἦταν ἀναγκαῖο νὰ ἐνταφιάσουν τὸ σῶμα τοῦ νεκροῦ, ἀποφάσισαν ὅλοι μαζί νὰ βάλουν τὸ σῶμα τοῦ ὀσίου σὲ τόπο ἀπόκρυφο.

Αὐτὸ καλὰ τὸ σκέφθηκαν καὶ τὸ ἔκαναν. Ὅπως ἓνας βασιλιάς, πού θέλει νὰ γυμνάσει στὴν ἀνδρεία τοὺς στρατιῶτες του, ἀφοῦ φτιάξει ἓνα χρυσὸ στεφάνι, στολισμένο μὲ διάφορα πολύτιμα πετράδια, τὸ βάζει ἀντίπερα σὲ ἓνα χαντάκι ἀρκετὰ πλατὺ, καὶ ὕστερα μὲ τὸν διαλαλητὴ φωνάζει, Ὅποιος ἐπιθυμεῖ ἐκεῖνο τὸ στεφάνι, ἄς πηδήσει στὴν ἄλλη μεριά τοῦ χαντακιοῦ καὶ ἄς τὸ πάρει, ἔτσι καὶ ἐκεῖνοι οἱ ἅγιοι πατέρες, θέλοντας νὰ μᾶς γυμνάσουν στὴν ἀρετὴ, ἔκρυψαν τὸ χαριτόβρυτο ἐκεῖνο σῶμα, σὰν νὰ ἔλεγαν: Νά ὁ θησαυρός, κοντά σας εἶναι, κοπιάστε λοιπὸν καὶ θὰ τὸν βρεῖτε. Ἀλλὰ μακάρι ὁ ἐπουράνιος Θεὸς νὰ μᾶς φανερώσει τὸν κρυμμένο τοῦτο θησαυρό, γιὰ νὰ λέμε μὲ παρησῖα, Εὐλογημένος νὰ εἶναι ὁ Θεός, πού δοξάζει τοὺς ἁγίους Του παραπάνω ἀπὸ τὸ χρυσάφι, καὶ νὰ δείξουμε σὲ ὅλα τὰ ἔθνη ὅτι δὲν θὰ λείψει ἀπὸ ἐμᾶς ἄρχοντας καὶ ἀρχηγὸς (πρβλ. Γεν. 49, 10) ὡς τὴ συντέλεια τοῦ κόσμου τούτου. - Ἀμήν.